

PAPER DETAILS

TITLE: Atatürk Arastirma Merkezi'nin "Atatürk Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti Hakkinda Yabanci Devletlerde Yayinlanmis Eserlerin Bibliyograflarinin Hazirlanmasi ve Bu Eserlerin Türkiye'ye Kazandirilmesi Projesi" Hakkinda

AUTHORS: Cemal AVCI

PAGES: 151-159

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1659587>

**ATATÜRK ARAŞTIRMA MERKEZİ'NİN
"ATATÜRK, MİLLÎ MÜCADELE ve TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HAKKINDA YABANCI ÜLKELERDE YAYINLANMIŞ
ESERLERİN BİBLİYOGRAFYALARININ HAZIRLANMASI VE
BU ESERLERİN TÜRKİYE'YE KAZANDIRILMASI PROJESİ"
HAKKINDA**

Uzman CEMAL AVCI*

Araştırmacı için ilgi alanı olan konuda yayınlanmış eserlerin ve belgelerin neler olduğunu görebileceği bibliyografik kaynakları bulabilmesi ve burada yer alan materyallere ulaşabilmesi son derecede önemlidir.

Atatürk, Millî Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti üzerine yapılan bibliyografik çalışmalar genellikle Türkiye'de basılan yada Türk kütüphanelerinde bulunan eserlerle sınırlı kalmıştır. Ancak, bu konu dünyadaki yankıları ve çeşitli ülkelerle yapılan temaslar nedeniyle uluslararası bir mahiyet taşımaktadır. Dünyanın birçok ülkesinde karşılıklı ilişkiler ve örnek olması nedeniyle Atatürk, Millî Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti hakkında belge ve yayınlar bulunmaktadır. Bu belge ve yayınların Türkiye'ye kazandırılması bir yana bunların toplu bir bibliyografyası dahi yoktur.

Bu eksikliği gidermek amacıyla Atatürk Araştırma Merkezi tarafından 5 yıl süreli bir proje hazırlanmıştır. Devlet Plânlama Teşkilatı tarafından onaylanarak 1995 yılı sonunda faaliyete geçen proje çalışmaları 2000 yılında sona erecektir.

"Atatürk, Millî Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti Hakkında Yabancı Ülkelerde Yayınlanmış Eserlerin Bibliyografyalarının Hazırlanması ve Bu Eserlerin Türkiye'ye Kazandırılması Projesi" iki aşamada gerçekleşecektir.

Birinci Aşama "Bibliyografya Aşaması" olarak adlandırılmaktadır. Bu aşamada yurt içinde ve özellikle yurt dışında konu hakkında yayınlanmış eserlerin, doktora ve master tezlerinin ve erişilebilen belgelerin tespiti yapılacak daha sonra ise elde edilen bilgiler bir elde edilen bilgiler

* Atatürk Araştırma Merkezi Uzmanı

katologlar halinde ve internet kanalıyla araştırmacıların hizmetine sunulacaktır. Şu anda birinci aşamanın tarama kısmının sonuna gelinmek üzeredir.

İkincisi bunları "Ülkeye Kazandırma Aşaması"dır. Bu aşamada Türkiye'de bulunmayan ve çoğu araştırmacının maddi imkansızlıklar nedeniyle ulaşamayacağı eserlerden satın alınabileceklerin satın alınması, diğerlerinin ise mikrofilmlerinin temin edilmesi yoluna gidilecektir. Temin edilen eserler ve mikrofilmler Atatürk Araştırma Merkezi Kütüphanesinde ve Arşivinde ve internet vasıtasıyla araştırmacıların hizmetine sunulacaktır. Arşive alınacak mikrofilm makineleriyle de mikrofilm okuma ve eserlerin fotokopisini alma hizmeti verilecektir.

Bugüne kadar yapılan çalışmalar ile başta Atatürk Araştırma Merkezi ve Yüksek Kurum bağlı kuruluşlarının kütüphaneleri olmak üzere TBMM Kütüphanesi, Milli Kütüphane, il halk kütüphaneleri, araştırma kütüphaneleri, üniversite kütüphaneleri ile Yüksek Öğretim Kurulu Yayın ve Dokümantasyon Dairesi Başkanlığı'nda yurt içi taramalar yapılmıştır.

Yurt dışında ise Dışişleri Bakanlığı Kültür İşleri Genel Müdürlüğü ile temas kurularak yurt dışı temsilciliklerden, Milli Eğitim Bakanlığı ile temas kurularak eğitim atışeliklerinden bilgiler istenmiştir. Yine Milli Eğitim Bakanlığında temin edilen listelerden yurt dışında lisanüstü eğitim yapan öğrenciler tespit edilmiştir. Bu öğrencilerin çoğu konuya olumlu bakmış ve çalışmalara başlamışlardır.

Burada sevindirici olan bir hususta kendilerine yaptıkları hizmetin karşılığının ödenebileceği bildirilmiş olmasına rağmen yurt dışındaki öğrencilerimizden çoğunun bu çalışmaları bir vatan hizmeti olarak görmeleri ve karşılığında hiçbir ücret talep etmemeleridir. Gençlerimizin gösterdiği bu hassasiyet her türlü takdirin üzerindedir.

Proje çalışmalarıyla ilgili olarak yurt dışındaki araştırma kurumları milli kütüphanelerle yazışmalar yapılmıştır. Ayrıca İstanbul'da düzenlenen 61 IFLA Dünya Kütüphanecileri Toplantısı'na katılan çeşitli ülkelerden 91 kütüphaneciye de Proje'ye katkıda bulunmalarını isteyen yazılar

gönderilmiştir. Aynı şekilde Asya ve Pasifik ülkelerinin UNESCO üyelerinin katıldığı 11. Geleneksel UNESCO toplantısına katılan 38 üye ile Avrupa Konseyi toplantısına katılan 17 üyeden de Proje'ye katkı istenmiştir.

Yurt dışında kurulmuş bulunan Türk dernekleriyle de bu yönde yazışmalar yapılmıştır.

Türk ve yabancı kişi ve kuruluşlarla yapılan yazışmalarda öncelikle Proje'nin bir tanıtımı yapılmakta ve yazı ekinde gönderilen anahtar kelimeler ile Anglo - Amerikan 2 bibliyografik şablonuna uygun, gerek klasik usulde taramalar yapılması, gerekse bilgisayar disketi ve CD-ROM olarak bibliyografik bilgiler gönderilmesi yoluyla Proje'ye yardım istenmektedir.

Mart 1997 itibariyle yurt içinde 349, yurt dışında 251 yerle yazışma yapılmış olup; yurt içinden 87, yurt dışından ise 89 yerden cevap alınmıştır.

Yurt dışından cevap gönderenler arasında Amerika Birleşik Devletleri, İtalya, Kanada, İngiltere, Rusya Federasyonu, Fransa, Almanya, Slovakya, Kore, Avusturya, Ürdün, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Slovenya, Estonya, Belçika, İsviçre, Kazakistan, Güney Afrika, Çin, Malta, Rusya, Suudi Arabistan, Yeni Zellanda, Macaristan, İsrail, Hırvatistan, Polonya, Ukrayna, Yunanistan, Papua Yeni Gine, Endonezya, Japonya, Hollanda, Kırgızistan, Finlandiya, Azerbaycan ve Tayvan gibi dünyanın değişik köşelerinden ülkeler bulunmaktadır. Diğer ülkelerdeki tarama işlemi sürdürülmektedir.

Başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere, Rusya Federasyonu, Suudi Arabistan, Fransa vb. gibi ülkelere kitapları da gerek hediye gerekse satın alma yöntemiyle getirtilmiştir.

Yukarıdaki ülkelerin çeşitliliği göz önüne alındığında Proje çalışmaları sonunda amaçlanan geniş kapsamlı bibliyografya kitabının elde edileceği anlaşılmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, Tayvan ve Rusya Federasyonun'da Türkiye'den gönderilen veya orada görevli olan kişilere tarama yaptırılmıştır. İngiltere'de de böyle bir tarama projesi vardır. Ayrıca yurt

dışında doktora ve yüksek lisans yapmakta olan öğrencilerle sağlanan temas sonucu onların da Atatürk ve Atatürkçülük konusunda ne kadar duyarlı oldukları ortaya çıkmış büyük bir çoğunluğu, büyük bir hevesle çalışmalara başlamışlar ve kısa bir zaman geçmesine rağmen onlardan da birçok bilgi gelmiştir.

Atatürk Araştırma Merkezi Proje Yürütme Kurulu bu ülkelerde yapılan ve yapılmakta olan taramaları yeterli bulmamış ve 24 saat açık özel bir hatla Internet'e bağlanarak Internet aracılığıyla dünya kütüphanelerini tarama çalışmaları başlatmıştır.

Atatürk Araştırma Merkezi Proje Kurulu'nun aldığı diğer bir kararla bilgisayara kaydedilen bibliyografik künyeleri kitap olacak şekilde matbaaya iletebilecek düzene getirecek bilgisayar veri tabanı programı hazırlanmıştır. Bu programla eldeki bilgileri Anglo-Amerikan 2 kataloglama sistemine göre kaydedip, istenilen şekilde çıktısını almak ve sorgulamak mümkün olacaktır.¹

Çok kısa sürede ilk yayınlarını yapmaya başlayacağını umduğumuz Proje çalışmalarında herkesin katkısı olumlu karşılanmakta ve katkıda bulunanların masrafları Merkez tarafından karşılanmaktadır.

Yabancı ülkelere getirilen taramalar dışında temin edilen bibliyografya kitapları şunlardır.

Amerika'da Türk Öğrenciler Tarafından Yapılmış Tezlerin Kataloğu, Prof. Dr. Mustafa Akbulut tarafından temin edilmiştir, 251 s.

Azerbaycan Devri Matbuatı 1875 - 1990 Bibliyografya, Azerbaycan Bilimler Akademisi, Bakü - 1993, 201 + 56 s.

BODURGİL, Abraham;

Kemal Atatürk, a Centennial Bibliography (1881 - 1981), Library of Congress, Washington 1984, 211 s.

¹ Veri Tabanı programı hakkında daha geniş bilgi için bakınız: Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi'nin bu sayısında Ramazan Acun tarafından hazırlanan "Atatürk Bibliyografyası Projesi Veri Tabanı" başlıklı makale.

BODURGİL, Abraham;

Atatürk and Turkey A Bibliography 1919 - 1938, Library of Congress, Washington 1974, 75 s.

BODURGİL, Abraham;

Turkey Politics and Government A Bibliography 1938 - 1975, Library of Congress, Washington 1978. 156 s.

Hungarian Turcology 1945 - 1974 Bibliography, Edited by Zsuzsa Kakuk, Library of The Hungarian Academy of Sciences, Budapest 1984. 187 s.

LATKA, Jerzy S.;

Turcja Bibliografia Publikacji Wydanych w Polsce w Latach 1944 - 1984, Towarzystwa Polska - Turcja (Polonya - Türkiye Derneği), Krakow 1985. 139 s.

LATKA, Jerzy S.

Turcja Bibliografia Publikacji Wydanych w Polsce Latach 1985 - 1987 (Türkiye; Polonya'da 1985 - 1987 Yılları Arasında Yayımlanmış olan Neşriyatın Bibliyografyası, Krakow 1988. 56 s.

KALUS, Marielle;

"Bibliographie des publications en langue française sur Atatürk et son époque (1919 - 1938)" La Turquie et la France à l'époque d'Atatürk, Association pour le Développement des Études Turques, Paris, Atatürk'ün 100. Doğum Yılı Münasebetiyle, ss. 297 - 320.

MILLER, A.F.;

Очерки Новейшей Истории Турции, Академия Наук СССР, Москва 1948 - Leningrad 280 s. (234 - 250. sayfalar arası bibliyografya)

SAPAN, Süheyl;

Arap Âleminde Osmanlılar ve Türkiye Hakkında Akademik Tez ve Yayınlanan Kitaplar Bibliyografyası, Kral Fahd Milli Kütüphanesi, Riyad 1995. 75 s.

SVERÇEVSKAYA, Antonina ve ÇERMAN, T.P.;

Bibliyografya Turtzii, (1713 - 1917), Moskova, 1961, 267 s.

SVERÇEVSKAYA, Antonina ve ÇERMAN, T.P.;

Bibliyografya Turtzii (1917 - 1978), Moskova, 1982, 743 s.

WITHERELL, W. Julian;

The Republic of Turkey An American Perspective A Guide to U.S. Official Documents and Government - Sponsored Publications, Library of Congress, Washington 1988. 211 s.

Proje'de faydalanmak üzere Türkiye'den temin edilen bibliyografya kitaplarının başlıcaları ise şunlardır:

ACAROĞLU, M. Türker;

Açıklamalı Atatürk Kaynakçası (Atatürk, Kurtuluş Savaşı, Atatürk Devrimleri ve Türkiye Cumhuriyeti Üzerine Türkçe ve Yabancı Dillerde Yayınlanmış 500 Seçme Kitap) / (M. Türker Acaroğlu - Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1981. 2c: 1192 s.; 20 cm.- (Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları Genel Yayın No: 227; Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılı Dizisi No: 7)

Anıtkabir Atatürk ve Türk Devrimi Kütüphanesi Kataloğu/ Genelkurmay Başkanlığı - Ankara: T.C. Genelkurmay Başkanlığı, 1993. IX + 788 s.; 24 cm.

Atatürk Bibliyografyalarının Bibliyografyası - Açıklamalı -(Ankara): Milli Kütüphane, (Yay.t.y). 16 S.; 25 Cm- (Milli Kütüphane Türkiye Makaleler Bibliyografyası Şube Müdürlüğü Yayını: 1)

Atatürk Kitapları Kataloğu, Atatürk ile ilgili Ankara İl Halk Kütüphanesi Kitapları Kataloğu, Hazırlayan: Ankara İl Halk Kütüphanesi, Atatürk'ün 100. Doğum Yılına Armağan, Ankara 1981. 156 s.

Atatürk Kitaplığı Kataloğu, Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. Yayını Türkiye Cumhuriyetinin 50. Yılı Münasebetiyle, Ankara 1973, 232 s.

Atatürk ve Milli Mücadele Konulu Kitaplar Kataloğu, Anadolu Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Merkezi, Eskişehir 1996, 109 s.

BAŞBUĞOĞLU, Filiz; vd.;

Cumhuriyet Döneminde Bibliyografyaların Bibliyografyası, Başkanlık Kültür Müsteşarlığı Cumhuriyetin 50. Yıldönümü Yayınları: 3, Milli Kütüphane Bibliyografya Enstitüsü Yayınları: 6, Ankara 1973, 417 s.

Boğaziçi Üniversitesi Kütüphanesinde Bulunan Atatürk ile ilgili Kitaplar, Boğaziçi Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Boğaziçi Üniversitesi Yayını, İstanbul 1983, 18 s.

Ege Bölgesi İl Halk Kütüphaneleri Atatürk Kitapları Toplu Kataloğu, Hazırlayan: İzmir Atatürk İl Kütüphanesi Müdürlüğü, İzmir Atatürk İl Halk Kütüphanesi Yayınları, Yayın No: 1, İzmir 1985, 145 s.

Ege Üniversitesi Atatürk Kitapları Kataloğu, E. Ü. Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı, Ege Üniversitesi 30. Kuruluş Yılı Yayını, Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir 1985. 74 s.

GÖKMAN, Muzaffer;

Atatürk ve Devrimleri Tarihi Bibliyografyası, Bibliography of The History of Atatürk And His Reforms, Cilt I, II, III, Milli Eğitim Basımevi İstanbul. Cilt I: 1968, Cilt II: 1982 Cilt III: 1984. 704 + 790 + 672 s.

İCİMSOY, A. Oğuz; KANDUR, Hamza;

A Bibliography of Book in English on Turkey 1700 - 1900, AREM Marmara Üniversitesi Arşivcilik ve Evrak Yönetimi Araştırma ve Uygulama Merkezi, Librairie de Péra, İstanbul 1995. 273 s.

İstanbul Kütüphaneleri Atatürk Kitapları Toplu Kataloğu, Kültür ve Turizm Bakanlığı Beyazıt Devlet Kütüphanesi Müdürlüğü, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1984, 237 s.

İstanbul Üniversitesi Kitaplıklarında Bulunan Atatürk Konulu Kitapların Toplu Kataloğu, Derleyen: Erol Pakin, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Yayınları, İstanbul 1982, 266 s.

Marmara Bölgesi İl Halk Kütüphaneleri Atatürk Kitapları Toplu Kataloğu, Hazırlayan: Bursa İl Halk Kütüphanesi Müdürlüğü, Bursa 1984, 92 s.

MELZIG Herbert;

Atatürk Bibliyografyası: Edebi Şef Atatürk'ün Hayatı, İstikal Savaşı ve Türk İnkılâbı İçin İlmî Rehber, Zerbamat Basımevi, 1941. 143 s.

Türkiye, Türkler ve Türk Dili Bibliyografyası, Bibliography of Turkey, Turks and Turkish Language, Başbakanlık Basın - Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara 1986. 593 s.

Büyük bir hızla devam etmekte olan Proje çalışmaları kısa bir süre sonra ilk ürünlerini vermeye başlayacaktır. Böylece araştırmacılar için yeni ufuklar açılarak Türkiye Cumhuriyeti Tarihi konusunda büyük hizmetler verileceğine inanılmaktadır.

Ayrıca, yabancı dillerde yazılmış olan eserlerle ilgili bu proje gerçekleştirilirken, Atatürk Araştırma Merkezi'nce bu defa Atatürk, Milli Mücadele ve Türkiye Cumhuriyeti hakkında yayınlanmış Türkçe eserlerin aynı yöntemlerle tesbiti, temini ve kataloglarla ve Internet kanallarıyla bilim dünyasını hizmetine sunulması çalışmalarında sürdürülmektedir. Bu konularda yurt içi ve yurt dışından hizmeti geçenlere teşekkürü bir borç biliriz.